

Streszczenie pracy doktorskiej pt.

***MITOLOGIA CELTYCKA I GOIDELSKA W FANTASY –
ANDRZEJ SAPKOWSKI I GEORGE R. R. MARTIN***

**NAPISANEJ POD KIERUNKIEM:
PROF. DR HAB. TADEUSZA LINKNERA**

**I PROMOTOR POMOCNICZEJ:
DR KATARZYNY EREMUS**

Pierwszy rozdział – Między fantasy a mitologią – zostanie poświęcony zagadnieniom ogólnoteoretycznym, zwłaszcza problematyce wstępnej z zakresu religioznawstwa, definicji mitu, mitologii i ogólnie pojętych wierzeń, dzięki czemu przybliży aktualnie pojmowane terminy, jak również rozbieżności między nimi. W rozdziale tym przedstawiona zostanie także definicja fantasy i jej historia na gruncie polskim – omówię m.in. najważniejsze prace, które ukazały się w tym zakresie. W dalszej części zaprezentuję dodatkowo historię, rozwój i najcenniejsze osiągnięcia dotyczące celtic studies w Polsce i na świecie, jak również dokonam ogólnej analizy świata celtyckiego w oparciu o obecny i dawny stan wiedzy.

Rozdział drugi – Sylwetki autorów – będzie miał na celu przybliżenie postaci obu twórców, zwłaszcza ich podejścia do religii i wiary, a także podstawowych faktów z zakresu biografii i bibliografii. Poza prezentacją twórczości oraz biografii obu autorów, uwzględniającą trudny debiut i powolną drogę ku sławie, skupię się także na poszczególnych wydaniach powieści na gruncie polskim (różnicach między nimi), nagrodach, a także planach na przyszłość pisarzy.

Właściwy już dla rozważań pracy rozdział trzeci – Bogowie i kultury – będzie stanowił wstęp do prezentacji celtyckiego panteonu, w oparciu o który kreowali swoje fantastyczne światy obaj twórcy. W rozdziale tym znajdą się zatem podstawowe informacje dotyczące animistycznych wierzeń mieszkańców Północy z *Pieśni Lodu i Ognia*, a także „nieobecnych” bogów, zaprezentowanych w panteonach cyklu wiedźmińskiego w porównaniu z poszczególnymi pokoleniami i postaciami celtyckich bogów, w tym: kultu bogiń-matek, postaci matron, Epony, czy informacji o bogach kontynentalnych.

Rozdział czwarty – Rasy nadprzyrodzone i zaświaty – będzie dotyczył charakterystycznych dla fantasy humanoidalnych ras, żyjących obok ludzkich cywilizacji. W zagadnieniach wstępnych, poświęconych już właściwej części pracy, skupię się na informacjach zawartych w *Lebor Gabála Éirenn*, a także występujących w dawnych wierzeniach reprezentantów plemion Fomorian i Tuatha Dé Danann w zestawieniu z olbrzymami, dziećmi lasu i potomkami Valyrii, występującymi u Martina, jak również postaciami elfów z cyklu o wiedźminie.

Rozdział piąty – Kapłani i rycerze – zostanie poświęcony ustnej tradycji przekazywania wiedzy w postaci ballad, pieśni, ale także ogólnej koncepcji modelu społeczeństwa niepiśmiennego i szczególnej roli historycznych lub legendarnych bardów, różnicom między poszczególnymi klasami pieśniarzy, wreszcie bardom pochodzenia irlandzkiego, szkockiego i walijskiego. W efekcie zaś funkcjonowania tych celtyckich

schematów przeinterpretowanych na potrzeby powieści obu twórców i skrzętnie wykorzystanych przy kreacji postaci, takich jak przyjaciel wiedźmina, bard Jaskier (w cyklu Sapkowskiego).

Podrozdział – Druidzi: Opowieści Starej Niani i kapłani w cyklu wiedźmińskim – przybliży kolejną ze znanych celtyckich kast kapłańskich. Historyczne i legendarne podania postaram się zestawić z koncepcją „zielonowidzących” z *Pieśni Lodu i Ognia*, ludzi obdarzonych szczególną więzią z czarodrzewami i Starymi Bogami, ale także postaciami druidów w cyklu wiedźmińskim – w tym Myszowora i uzdrowicielki Visenny.

W kolejnym podrozdziale – Rycerze i czarodziejki... – skupię się całkowicie na kręgu legend arturiańskich, przede wszystkim zaś na postaciach rycerzy Okrągłego Stołu oraz czarodziejek i ich wpływie na późniejsze, modelowe postaci wojowników, magów czy paladynów, charakterystycznych dla gatunku fantasy, a pojawiających się w powieściach na przestrzeni lat. Istotne staną się zwłaszcza liczne w pracach badaczy odwołania do Galahada i Ciri jako Graala.

Rozdział szósty – Kult drzew – koncentrować się będzie na sakralnych miejscach kultu. W przypadku Martina skupię się także na demonologii związanej z czarodrzewami, bożymi gajami i dziećmi lasu. Bliższemu omówieniu zostaną także poddane elementy pierwotnej magii, rzeźbienie twarzy w pniach, drewniane budowle, magiczne przedmioty, jak również walki z wyznawcami Starych Bogów poprzez dewastację ich miejsc kultu, które porównane będą z opisami walki z pogaństwem w *Farsaliach* Lukana. Podrozdziały poświęcone twórczości Sapkowskiego będą z kolei dotyczyły miejsc sacrum, które reprezentują w powieści Święte Gaje, Brokilon i Myrkvid, będące czytelnym nawiązaniem do nemethonów, oraz szczegółowa demonologia telluryczna – w tym zwłaszcza duchy lasu: driady, leszy, obrońcy gajów itp.

W rozdziale siódmym – Zwierzęta w symbolice iryjskiej – omówieniu poddano szerokie znaczenie zwierząt w celtyckiej symbolice. Zwłaszcza wilka i psa jako towarzyszy bohaterów, wilka jako symbolu wojny, zwierzęcia zesłanego w nagrodę przez bogów, legendy Cúchulainna i wilkołactwa – nawiązując do opowieści o Melionie, Bisclavrecie oraz potomkach wilka z Ossory. W rozdziale tym szczegółowo przyjrę się postaciom z Rodu Starków, którzy posiadają zdolności zmieniania kształtu na wzór legendarnych, celtyckich rodów. Omówione zostaną także zakazy i tabu związane ze zezwierzęceniem. Kolejnym etapem pracy będą rozważania nad użyciem nawiązań do wilków i psów w przypadku imion własnych protagonistów, wilka jako symbolu stowarzyszeń wojowników czy szahu bojowego. W zakończeniu podrozdziału omówię symbol wilka jako banity i wyrzutka w oparciu o postać Geralta z Rivii.

Role podsumowania będzie zebranie wszystkich argumentów, które potwierdzą ścisły związek literatury fantasy – czy to na gruncie światowym czy polskim – z mitologicznymi inspiracjami i pozwolą przyjrzeć się szerokiemu wpływowi, jaki po dziś dzień mają celtyckie wierzenia na twórców tego gatunku.

Lucynda
Starkowska